

Stodoła pełna snopów światła

Tu nie ma oczywistości. Architektura odwołuje się do dawnej zabudowy zagrodowej, ale to nie jest proste odwołanie. Bryła przypominająca stodołę nagle zostaje przełamana – zagina się tak, by okna łapały jak najwięcej światła. Przykładów nieoczywistości jest tu więcej, ale wszystkie bardzo racjonalne.

Tekst ANNA OKOŁOWSKA Zdjęcia MARCIN CZECHOWICZ Projekt PL.ARCHITEKCI / KATARZYNA CYNKA, BARTŁOMIEJ BAJON, MARCIN KOZIEROWSKI KONCEPCJA projektu WNĘTRZ MARCIN KOZIEROWSKI

FOT. MARCIN CZECHOWICZ

► Inwestorzy od początku wiedzieli, że chcą mieć dom wzniesiony ze starej cegły, ale nowoczesny. Taka wariację na temat dawnej stodoły. Pierwszy projekt przedstawiony przez PL.architekci został przez nich zaakceptowany

► Nowoczesna wersja zagrody. Takie usytuowanie i połączenie poszczególnych części bryły sprawiły, że dom, który ma niespełna 170 m², powierzchni użytkowej i blisko 220 m² powierzchni netto, sprawia wrażenie znacznie większego

FOT. MARCIN CZECHOWICZ

► Dla tej architektury unikającej detali ważnym detalem jest komin. Został specjalnie przedłużony, by zaczynał się tuż nad ziemią. Dzięki temu nie burzy harmonii i sielskiej architekturze dodaje industrialnej pikanterii

FOT. MARCIN CZECHOWICZ

► Przez złamane ściany pod niewielkim kątem – 10° – długi korytarz nie ma charakteru hotelowego a okno odsłania widok na bryłę domu

Projekt tego domu różnił się od wcześniejszych projektów pracowni PL.architekci, która znana była z bardzo nowoczesnej architektury. Jej nazwa nasuwała skojarzenia z płaskimi dachami i białymi elewacjami. Ceglane domy PL.architekci zaczęły powstawać później. Prawdo-

podobnie ten był dla nich inspiracją. Dlaczego inwestorzy marzący o ceglanej stodole wybrali właśnie tę pracownię? Ta sprawa była rozstrzygnięta już wiele lat temu, gdy inwestorka chodziła z Bartłomiejem Bajonem do jednej klasy w szkole średniej. – W liceum umówiliśmy się, że Bartek

zaprojektuje mi dom, i tak zostało – śmieje się pani Natalia.

O względności czasu

Ten dom powstawał niespiesznie, i to nie – jak zwykle bywa – z powodów ekonomicznych. Projekt był gotowy w 2012 roku, a prace wykończeniowe zakończyły się

FOT. MARCIN CZECHOWICZ

► Salon po połacie spełnił marzenie inwestorów o wielkiej domowej przestrzeni dającej oddech. Przy aranżacji istotna była obecność w domu małych dzieci. W przyszłości, gdy podrosną, kanapy i dywany będą jaśniejsze

FOT. MARCIN CZECHOWICZ

► Kładka z kraty pomostowej unosząca się nad salonem nasuwa skojarzenia z budynkami przemysłowymi. I zamienia sielskość w industrialność

FOT. MARCIN CZECHOWICZ

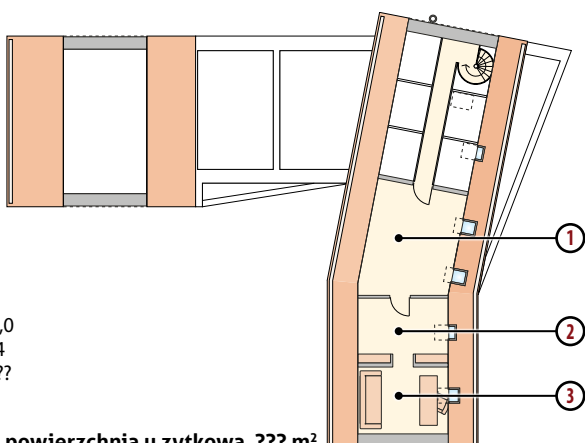
► Inwestorzy, urządzając dom, brali pod uwagę względy praktyczne. Dlatego w całej części dziennej na podłodze są płyty, a drewniane deski tylko w sypialniach. Także z powodu funkcjonalności w kuchni jest blat granitowy, a nie kwarcytowy, o którym marzyła gospodyni. Na granicy można postawić gorący garnek. Kwarcyt by sobie z tym nie poradził

FOT. MARCIN CZECHOWICZ

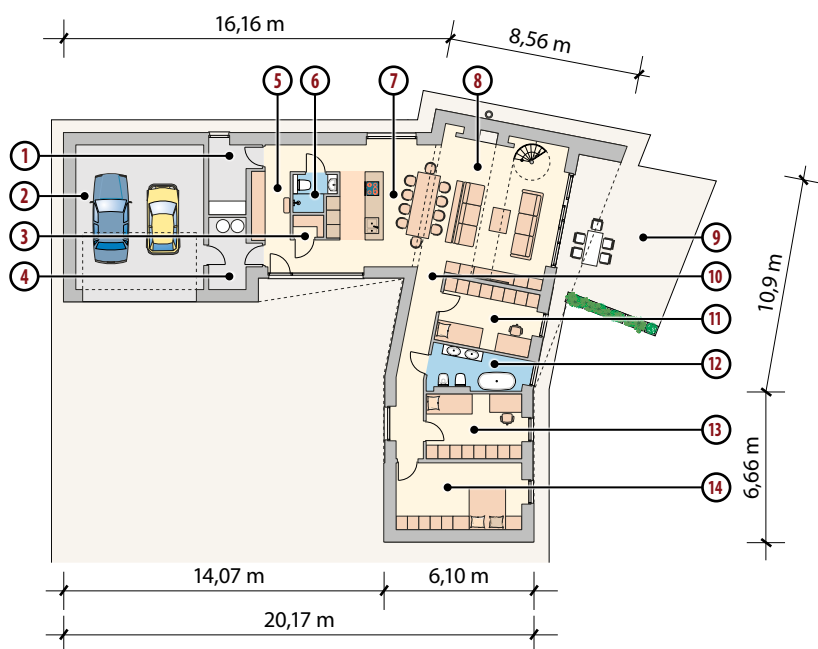
► Nie ma tu specjalnie wyodrębnionego przedśionka czy wiatrołapu, bo w domu tak szczelnym i ciepłym można było z niego zrezygnować. Najważniejsza oś widokowa zaczyna się już przy drzwiach wejściowych. Układ przestrzenny wewnątrz tworzących ciąg kuchni, jadalni, wysokiego salonu i dużego okna z widokiem na jezioro optycznie wydłuża część dzienną

PLANY DOMU

1. pokój 14,0
2. pokój 8,4
3. pokój ????

Poddasze, powierzchnia użytkowa ??? m²

1. pralnia 6,1	6. łazienka 2,8	11. sypialnia 12,2
2. garaż 36,3	7. kuchnia + jadalnia 23,8	12. łazienka 7,8
3. schowek 1,3	8. salon 36,5	13. sypialnia 12,3
4. kotłownia 6,0	9. taras ?????	14. sypialnia 16,6
5. komunikacja 14,1	10. komunikacja 10,6	

Parter, powierzchnia użytkowa 138,0 m²

Wyczytane z planu

Dla inwestorów najważniejsza była w domu przestrzeń dająca oddech. Szczególną wagę przykładali do strefy dziennej, dlatego kuchnia połączona z jadalnią i pokojem dziennym (otwartym po same połacie) ma aż 60,3m² i płynnie zlewa się z korytarzem przy drzwiach wejściowych. Już od nich biegnie główna oś widokowa domu mająca ponad 12 m. Przechodzi przez wszystkie kolejne strefy części dziennej i kończy się krajobrazem za przeszkleniem tarasowym. Spektakularnie powiększa i tak duże wnętrze (niezależnie od miejsca w strefie dziennej) oraz zapewnia piękny widok na łąki i jezioro. Sypialnie są stosunkowo nieduże, bo pięciosobowa rodzina i pies lubią wspólnie spędzać czas. Tak więc część nocna domu służy głównie do spania.

FOT. MARCIN CZECHOWICZ

► Przy strefie wejścia umieszczona jest wyspa-kubik, nowoczesnie łączący w jeden blok szafy, spiżarnię i WC

w ubiegłym. Wszystkie decyzje dojrzewały powoli. Samej cegły na budowę domu inwestorzy szukali przeszło rok. Zależało im, żeby to była niezwykła cegła – rozbiórkowa, ze swoją historią, którą widać gołym okiem.

– Jeździliśmy po całej Polsce, sprawdzając różne ogłoszenia. Mąż chciał, by cegła była dobrej jakości – ze zniszczeniami, uszkodzeniami jedynie powierzchniowymi. Naszą znaleźliśmy na Dolnym Śląsku w Świdnicy. Ma około 150 lat i pochodzi z rozbiórki przedalni. Byliśmy pierwszymi klientami, którzy tam się zgłosili. Stamtąd wzięliśmy także bruk, na opaskę wokół domu – opowiada pani Natalia.

W przypadku architektury, która z założenia miała nawiązywać do historii i przeciągać ją na stronę nowoczesności, takie podejście do czasu wydaje się najwłaściwsze. Stał się probierzem sprawdzającym słuszność podejmowanych decyzji. Na pewno przesądziło to o efekcie końcowym i na pewno niewielu inwestorów może sobie na to pozwolić.

Jak się obejść z obejściem

– Zawsze interesowałam się architekturą, więc dobrze wiedziałam, jak ma wyglądać mój dom. Miał mieć skośny dach, duże okna

architektura i wnętrza

FOT. MARCIN CZECHOWICZ

► Do części dziennej zlokalizowanej w największej stodołę zagrody przez nieregularnie rozmieszczone okna dachowe wpadają snopy światła, niezależnie od pory roku

FOT. MARCIN CZECHOWICZ

► Konstrukcja dachu w części otwartej jest stalowa (będąca jednocześnie podkonstrukcją kładki), połączona z drewnianą

FOT. MARCIN CZECHOWICZ

► W miejscu przełamania bryły jest łazienka o nietypowym, klinowym kształcie. W jej najwyższej części, przy wannie, jest okno, w interesujący sposób wprowadzające światło do wnętrza

gwarantujące mnóstwo światła we wnętrzach i rozciągające przestrzeń – mówi pani Natalia.

Całymi latami zbierała projekty, inspiracje. Przyznaje, że w komputerze miała pozakładane z nimi różne podfoldery. Chciała mieć dom przypominający starą ceglana stodołę. I tym

swoim marzeniem zaraziła męża. – Myśleliśmy, że zrobimy tak jak Brytyjczycy, którzy przerabiają dawne zagospodarowania gospodarcze na nowoczesne domy – mówią inwestorzy.

Jednak życie napisało inny scenariusz. W okolicy, w której chcieli osiąść, nie było takich

możliwości. Nie udało im się znaleźć wiekowej stodoły, którą mogliby przerobić na swój dom. Już samej działki szukali bardzo długo – (ile?), bo z założenia miała być w pobliżu lasu albo widokowa. Znaleźli piękną parcelę na lekkim wzniesieniu z pięknym widokiem na jezioro.

Starą-nową stodołę mieszkalną musieli wybudować sami od fundamentów.

– Wpadliśmy na pomysł, że zaprojektujemy współczesny wariant dawnej zagrody. To był pomysł na ten dom i sposób na łączenie nowego ze starym, na którym zależało inwestorom – mówi architekt Bartłomiej Bajon.

W zagrodach były budynek gospodarza i budynki gospodarcze (stodoła, chlewik) – mogły być ze sobą połączone wspólnym dachem albo nie, ale zawsze były ustawione wokół wewnętrznego podwórza. Tak jest i w tym projekcie. Główna, mieszkalna bryła budynku jest najwyższa (odpowiednik chaty gospodarza), w mniejszej z dachem płaskim znajdują się strefa wejściowa i kuchnia (jest jak dawne pomieszczenie gospodarcze). Kolejna część zagrody – niższa z dachem dwuspadowym – w której jest garaż, to analogia do stodoły z przeszłości. Zabudowania tego obejścia zostały połączone i utworzyły mały, domknięty mурowym ogrodzeniem dziedzińca.

Jak łączyć z wdziękiem

Sposób połączenia części dzisiejszej zagrody, jak w wielu dawnych pierwowzorach rozbudowywanych przez dodawanie kolejnych pomieszczeń, przypomina pączkowanie. Kąt, pod jakim są zestawione, zdaje się przypadkowy, ale to złudzenie. W tym projekcie nie ma miejsca na przypadkowość, wszystko tu jest przemyślane i racjonalne. Takie, a nie inne ustawienie poszczególnych fragmentów bryły wynika z potrzeby różnego nasłonecznienia wnętrza. Z tej potrzeby zrodził się także pomysł złamania bryły mieszkalnej po to, żeby optymalnie ukierunkować dom względem stron świata i słońca. Dodatkowo, równie ważny powód to zapewnienie widoku na jezioro, które jest w pobliżu domu.

Efektom poszukiwania światła jest także zaprojektowanie sześciu okien dachowych na południowej połaci. Okna sprawiające wraże-

FOT. MARCIN CZECHOWICZ

► Rytm elewacji ogrodowej tworzą moduły okien tarasowych o szerokości 120 cm, oddzielone fragmentami muru. Aby kompozycja była konsekwentna, zdecydowano o podzieleniu skrzydła okna przesuwne

FOT. MARCIN CZECHOWICZ

► Nawet elewacje pozbawione okien prezentują się pięknie. To za sprawą 150-letnich cegieł. Jednak aby efekt był tak spektakularny, stare cegły najpierw trzeba było wyczyścić – wypiąskować i zaimpregnować

FOT. MARCIN CZECHOWICZ

► Wiekowe cegły i bruk, obok nowoczesnego przeszklenia i stalowy komin. Zestawienie buduje napięcie

nie losowo ułożonych (nie w jednej linii), nieprzypadkowo nawiązują do sposobu rozmieszczenia dawnych doświetli w dachach.

Przełamanie bryły widać z odległości na największej połaci dachu różnie załamującej światło – przez co zaznaczony jest podział na jaśniejszą i ciemniejszą jej część.

W miarę zbliżania się do domu łamanie architektury staje się jeszcze bardziej oczywiste. Architekci dodatkowo podkreślili je w strefie wejścia przez biegnące po skosie zadaszenie. Analogiczne znajdziemy z tyłu domu – nad częścią tarasu. Te przełamania i modyfikacje odróżniają współczesną

FOT. MARCIN CZECHOWICZ

► Dziedziniec nowoczesnej zagrody bez wątpienia jest urokliwy, ale przez zestawienie nowoczesnych materiałów znacznie różni się od swojego pierwowzoru

zagrodę od jej pierwowzorów – charakterystycznych zagród z czerwonej cegły budowanych pod wspólnym dachem.

Zamiast Photoshopa

– Projektujemy tak, żeby budynek można było narysować jedną linią, ograniczając wszystkie zbędne detale. Dzięki temu architektura nie jest przegadana – mówi architekt.

Bez wątplenia dzięki tym uproszczeniom architektoniczny przekaz jest zdecydowany i silny. Opierzenie budynku idące po płasko-skośnych daszkach ze schowaną rynną podkreśla wyrazistość architektury.

– My nie photoshopujemy zbędnych detali, bo w tym domu ich nie ma. Cała część techniczna, która jest konieczna, pozostaje niewidoczna i nie psuje architektury. Dach jest całkowicie czysty. Traktujemy go jak kolejną elewację – tak samo ważną jak pozostałe – mówi Bartłomiej Bajon.

Dzięki temu zauważalne są inne ważne elementy kompozycji – takie, na których zależało projektującym i które w dyskretny sposób podkreślają formę bryły. To choćby łamane dachówki wykańczające połacie. Przełamanie ich powierzchni na jednej trzeciej wysokości sprawia, że w dwójaki sposób odbija się światło na dachu i na połaciach powstają wyraźne pionowe pasy.

Ważny detal to wysoki pionochron zaznaczający kształt bryły czy komin zewnętrzny przy ścianie szczytowej. W wielu realizacjach takie kominy zaczynają się na wysokości blisko 100 cm – umożliwiającej połączenie z kominkiem. Jednak dla kompozycji elewacji z reguły okazuje się ona przypadkowa. Dlatego tutaj komin został przedłużony – zaczyna się tuż nad ziemią, nie burząc architektonicznej harmonii i sielskiej architektury dodając nieco industrialnej pikanterii.

Podział wnętrza

Do dawnej chaty prowadziły zamknięte na skobel drzwi z wyso-

FOT. MARCIN CZECHOWICZ

► Chropawe faktury i różnice kolorystyczne dawnych materiałów – cegły i granitowych kocich łbów wpływają na charakter domu

FOT. MARCIN CZECHOWICZ

► Przełamanie połaci dachu służy wprowadzaniu do wnętrza naturalnego światła, służąc jednocześnie urodzie architektury

FOT. MARCIN CZECHOWICZ

► Zagroda na tle pól, czyli sielskość unowocześniona, na miarę swojego czasu

kim belkowym progiem. Tu do wnętrza zaprasza szklana tafla drzwi wejściowych – bezprogowych. A jednak w podziale domowej przestrzeni są analogie. Dawne chałupy budowane na planie prostokąta początkowo były jednoprzestrzenne z otwartym paleniskiem. Tu po przekroczeniu drzwi wejściowych znajdujemy się w otwartej przestrzeni zbudowanej na planie przekrzywionego w stronę słońca prostokąta.

Tak jak drzewiej bywało jest tu palenisko, ale nowoczesnie zamknięte szybą, z płaszczem wodnym – takie, które potrafi zagwarantować rozprowadzenie ciepła po całym domu.

Wprawdzie najpierw wchodzimy na pewien rodzaj wyspy-kubika nowoczesnie łączącego w jeden blok szafy, spiżarnię i WC, ale zaraz za nim jest kuchnia, przez którą trzeba przejść, aby znaleźć się w centrum domu. To także kolejne nawiązanie do wiejskich budynków, do których wchodziło się właśnie przez kuchnię. Dopiero przemieszczając się w głąb domu główny trakt zakręca, by ze strefy dziennej przejść w nocną. To już współczesne funkcjonalne różnicowanie przestrzeni. Tak jak dzisiejsza jest kładka prowadząca do pomieszczeń na poddaszu.

Stare + nowe

– Zależało mi na tym, żeby wstępny zarys aranżacji wnętrz zrobili architekci. Zaprojektowali układ mebli, oświetlenie, rozmieszczenie gniazdek i całą elektrykę. Potem aranżowaniem zajmowałam się sama – mówi pani Natalia.

Ona i jej mąż lubią kontrastowe zestawienie wiekowych materiałów z nowoczesnymi, wydobywając i podkreślając przeciwny ich charakter. W tym domu oczywiście najważniejsza jest 150-letnia cegła. Budująca nie tylko obraz bryły z zewnątrz, ale także klimat wnętrza. Na zewnątrz zestawiana jest z szarą proszkowaną blachą (komin, brama garażowa), tynkiem powtarzającym jej kolor (za-

Ważne decyzje

Inwestorzy postanowili wykorzystać jak najwięcej materiałów ze starych zabudowań. Cały budynek jest wzniesiony z cegły rozbiórkowej – ściany zewnętrzne i wewnętrzne. Tylko niektóre zostały otynkowane, by przypominać o współczesności.

– Bez dłuższego zastanowienia zdecydowaliśmy się na mur trójwarstwowy, który zapewni doskonałą izolację – mówi gospodarz.

Tak więc została wykorzystana nowoczesna technologia z użyciem starego materiału.

– Cegła rozbiórkowa jest znacznie tańsza (o blisko 50%) od nowej cegły klinkierowej czy ręcznie formowanej i daje lepszy, bardziej klimatyczny efekt – stwierdza architekt.

Wprawdzie wykonanie ściany trójwarstwowej jest droższe niż tynkowanej jedno lub dwuwarstwowej, ale taka ściana ma niewątpliwe atuty – doskonałą izolacyjność termiczną, akustyczną i trwałość.

Wybór wiekowego materiału wiązał się z koniecznością kontrolowania wykonawców. Sprawdzaliśmy, czy właściwe cegły są na odpowiednim miejscu. Przykładowo obawialiśmy się tego, że przybrudzona cegła z części kominowej dawnej przedalnia będzie wyeksponowana w salonie.

– Mąż praktycznie nie spuszczał wykonawców z oka, co drugi dzień przyjeżdżał na budowę

– stwierdza pani Natalia. Być może właśnie taka dbałość o szczegóły zaowocowała tym, że inwestorzy nie mieli złych doświadczeń z wykonawcami. Wszystko odbywało się zgodnie z zasadą: „Kontrola podstawą zaufania”.

Trójwarstwowa ściana o bardzo dobrej izolacji termicznej była pierwszą ważną decyzją na drodze do ciepłego, ekonomicznego domu. Potem przyszły kolejne – o wykorzystaniu nowoczesnych technologii. – Przy budowie domu nie ma sensu oszczędzać na najnowszym technologii, które na dłuższą metę gwarantują oszczędności – mówi inwestor. Dzięki takiemu podejściu gospodarze za cały sezon ogrzewania domu zapłacili niespełna 1500 złotych. A to za sprawą wentylacji mechanicznej z rekuperacją, kominka z płaszczem wodnym, ogrzewania podłogowego i paneli słonecznych. Te ostatnie zostały zamontowane na wiacie dodatkowo dostawionej do zagrody. Oczywiście docelowo ma być zabudowana stara cegła, ale inwestorzy muszą znaleźć odpowiednią.

daszenia podcieniowe, fragmenty elewacji frontowej i ogrodowej) i dużymi taflami szkła. Stary bruk, z którego zrobiono opaskę wokół domu, sąsiaduje z betonowymi płytami na podjeździe i tarasie.

Wewnątrz kontrasty stają się jeszcze bardziej zdecydowane, bo zamiast szarego stonowanego tynku obok zniszczonej cegły pojawia się idealnie biała powierzchnia tynkowanych ścian i płyt kwarcytowych obudowy kominka. Więcej jest też tutaj nowoczesnej stali. Stalowe kręte schody i kładka przemysłowa przecinająca salon modyfikują klimat wnętrza. Bez nich wnętrze mogłoby uchodzić za sielskie. Z nimi zagroda nabiera nowoczesnej, industrialnej surowości. Nowoczesne są tu także kominiek w prostej geometrycznej obudowie i szare podłogi ułożone z dużych płyt ceramicznych.

Do wnętrza zostały wprowadzane różne meble. Tym kupionym w sieciówkach (z IKEA czy marek Blooming, House Doctor, Nordal) towarzyszą stare, oryginalne, znalezione w sklepach z an-

tykami. A jednak wszystko stanowi harmonijną kompozycję.

– Natalia ma niesamowite wyuczucie smaku i zdolność wyszukiwania ciekawych przedmiotów – stwierdza architekt.

– Nie zależało nam na gromadzeniu designerskich mebli ani stworzeniu domu jak z katalogu o modnych wnętrzach. Miał być wygodny dla naszej rodziny – zgodnie twierdzą inwestorzy.

– Nasz dom to połączenie wielu stylów. Z jednej strony, cegła rozbiórkowa i kocie łby, które dodają charakteru, a z drugiej – nowoczesny minimalizm ze stałą przypominającą o współczesności – mówi pan.... W takiej przestrzeni czujemy się najlepiej.

***

Wyyyimeek xx

XXXXXXXX X
XXXXXXXX XXXX
XXXXXXXX XXXX
XX XXXXXX
XXXXXXXX XXXX
X XXXXXXXX
XXXXXXXX XXXXX
XXXXXXXX XXXXX
XXXXXXXX XXXX
XXXXXXXX XXXX

Architekci uzyskali interesujący efekt – swoistej wędrówki w czasie. Zagroda na wiekową wygląda z oddali. W miarę zbliżania się do zabudowań wydaje się coraz nowocześniejsza i... młodsza, a najmłodsza okazuje się, gdy poznajemy jej wnętrze. ■